

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 22. marts 2022

Sag BS-23851/2021-HJR
(2. afdeling)

Nordjysk Stillads Udlejning A/S
(advokat Christina Neugebauer)

mod

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A
(advokat Bjørn Elling)

I tidligere instans er afsagt dom af Vestre Landsrets 11. afdeling den 11. juni 2021 (BS-14009/2019-VLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Appellanten, Nordjysk Stillads Udlejning A/S, har påstået frifindelse.

Indstævnte, Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A, har principalt påstået stadfæstelse, subsidiært at Nordjysk Stillads Udlejning A/S skal betale 73.713,10 kr. med procesrente af 66.742,11 kr. fra 1. marts 2018 og af 6.970,99 kr. fra 17. december 2019, mere subsidiært at Nordjysk Stillads Udlejning A/S skal betale 6.970,99 kr. med procesrente fra 17. december 2019.

Supplerende sagsfremstilling

Den 24. februar 2014 traf Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) afgørelse om bl.a. As erhvervsevnetab. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

"Afgørelser og beslutninger

Ulykken den 8. august 2012 er anerkendt som arbejdsskade.

...

Dit tab af erhvervsevne er 50 procent.

Du får udbetalt et skattepligtigt månedligt beløb på 15.118 kroner i erstatning.

Din erstatning er tilkendt fra denne afgørelses dato.

Vi har fastsat din årsløn til 459.000 kroner.

Vi ser på størrelsen af dit tab af erhvervsevne igen den 1. august 2014.

...

Begrundelse

Din erhvervmæssige situation er ikke endeligt afklaret, men du er lægeligt afklaret i et omfang så det må anses for sikkert, at du ikke vil kunne genoptage din hidtidige beskæftigelse som stilladsarbejder.

Der resterer fortsat mindre indgreb som kan medføre sygeperioder, men indgrebet vil ikke kunne medføre en bedring af din erhvervsevne, du vil fortsat ikke kunne udføre benbelastende arbejde.

Vi skønner du som stilladsarbejder ville have haft en bruttoindtægt på cirka 500.000 kroner i 2014 hvis arbejdsskaden ikke var indtruffet.

Du har ikke en formel uddannelse og har hovedsageligt arbejdet som stilladsarbejder. Du har ikke erhvervserfaring fra ikke-benbelastende arbejdsfunktioner.

Vi skønner, du i bedste fald vil kunne udføre ikke-benbelastende arbejde som kassemedarbejder og siddende procesovervågning. Vi skønner du ved sådant arbejde vil tjene omkring 250.000 kroner om året.

Dette er ikke afklaret og vi vil ved revision tages stilling til dette forhold.

Vi skønner derfor, at du har et sikkert erhvervsevnetab på 50 procent. Vi skønner det først er på nuværende tidspunkt, det er muligt at foretage en vurdering af sikkert, midlertidigt erhvervsevnetab.

...

Revision tab af erhvervsevne

Vi har ikke kunnet træffe en endelig afgørelse om erhvervsevnetab og vi har ikke kunnet vurdere dit nuærende erhvervsevnetab fuldt ud. Vi tager derfor din sag op til revision den 1. august 2014.”

Den 14. december 2017 traf Arbejdsmarkedets Erhvervssikring en ny afgørelse om As erhvervsevnetab. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

”Afgørelser og beslutninger

Vi har genvurderet din sag.

Vi har truffet afgørelse om dit tab af erhvervsevne.

Dit tab af erhvervsevne er 55 procent fra 1. september 2017.

Dit tab af erhvervsevne er 75 procent fra 12 august 2016 til 31. august 2017

Dit tab af erhvervsevne er 85 procent fra 8. januar 2016 til 11. august 2016.

Se nedenfor om din erstatning.

Vi starter først behandlingen af spørgsmålet om dit tab af erhvervsevne igen den 1. juni 2019.

...

Du får udbetalt et skattepligtigt månedligt beløb på 17.874 kroner i erstatning.

Det månedlige beløb udbetales første gang den 1. februar 2018. Da din erstatning er tilkendt fra den 8. januar 2016, har du månedlige beløb til gode i perioden fra den 8. januar 2016 til den 31. januar 2018.

Fra den 8. januar 2016 til den 11. august 2016 udgør det månedlige beløb 11.129 kroner.

Fra den 12. august 2016 til den 31. august 2017 udgør det månedlige beløb 7.949 kroner.

Fra den 1. september 2017 til den 31. december 2017 udgør det månedlige beløb 1.590 kroner.

Fra den 1. januar 2018 til den 31. januar 2018 udgør det månedlige beløb 1.625 kroner.

...

Begrundelse

...

Vi traf senest afgørelse om dit tab af erhvervsevne den 24. februar 2014. Du modtog sygedagpenge på det tidspunkt og frem til 30. september 2014.

I perioden 1. oktober 2014 til den 11. august 2016 var du i et ressourceforløb. Fra 12. august 2016 til 31. august 2017 har du modtaget ledighedsydelse.

Fra 1. september 2017 er du kommet i fleksjob.

Dit tab af erhvervsevne blev ved vores afgørelse af 24. februar 2014 fastsat til 50 procent. Vi har skrevet til dig, at vi ville vurdere dit tab af erhvervsevne igen. Vi har nu truffet en ny afgørelse om dit tab af erhvervsevne.

Din erhvervsmæssige situation har ændret sig flere gange siden vores seneste afgørelse om tab af erhvervsevne. Derfor har vi vurderet dit tab af erhvervsevne i forskellige perioder.

Perioden 8. januar 2016 til 11. august 2016.

Du har modtaget ressourceforløbsydelse i perioden.

Vi har set på, hvilke funktionsbegrænsninger du har som følge af arbejdsskaden, og hvordan de påvirker dine muligheder for at tjene penge ved arbejde sammenlignet med, hvad du kunne tjene uden arbejdsskaden.

Vi har den 18. maj 2015 fastsat dit varige mén til 25 procent for følger efter ankelledsbrudophelet med ophævet bevægelighed i ankelled og mellemfod med daglige smerter og føleforstyrrelser.

Du har derfor skånebehov i forhold til benbelastende arbejdsfunktioner.

Vi vurderer på den baggrund, at du ikke vil kunne arbejde som stilladsarbejder igen. Du vil heller ikke kunne arbejde indenfor andre arbejdsområder til samme løn.

Du har i perioden fra 14. januar 2015 til 8. januar 2016 været i 3 afklaringsforløb med en arbejdstid på mellem 8 og 10 timer om ugen. Du har senest været i virksomhedspraktik i ... som pædagogmedhjælper, hvor du kunne arbejde 6 timer om ugen. Det blev dog vurderet, at det ville være en fordel i forhold til dine gener at arbejde med større børn. Dine sociale og personlige kompetencer som pædagogmedhjælper blev vurderet som gode.

Før skaden kunne du tjene 459.000 kroner årligt i 2012-niveau (se beregningen i vores afgørelse om årsløn af 24. februar 2014). Det svarer til 499.670,89 kroner årligt i 2017-niveau.

Vi vurderer, at du i perioden burde kunne arbejde inden for det ufaglærte område med dine funktionsbegrænsninger men på væsentlig nedsat tid. Vi vurderer, at du i perioden ville kunne tjene cirka 75.000 kroner.

Det betyder, at vi har fastsat dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden til 85 procent, indtil der foreligger en nærmere afklaring af din arbejdsevne.

Du har ret til erstatning fra den 8. januar 2016, hvor en den seneste arbejdsprøvning blev afsluttet og viste en betydelig nedsat arbejdsevne. Vi finder, at der fra dette tidspunkt er påvist et tab af erhvervsevne svarende til 85 procent.

Fra 12. august 2016 til 31. august 2017: Ledighedsydelse:

Du modtog ledighedsydelse, fordi du var visiteret til et fleksjob.

Dit tab af erhvervsevne er fastsat ud fra forskellen mellem ledighedsydelsen, og hvad du kunne have tjent uden arbejdsskaden.

Før skaden kunne du tjene 459.000 kroner årligt (se beregning i vores afgørelse om årsløn af 24. februar 2014). Det svarer til 499.670, 89 kroner årligt i 2017-niveau.

Din aktuelle indtjening i form af ledighedsydelse er 135.984 kroner årligt (se beregning i afsnittet om aktuel løn).

Du har dermed en lønnedgang på 363.686,85 kr. Det svarer til en lønnedgang på 72,8 procent.

Det betyder, at vi har fastsat dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden til 75 procent i perioden.

Fra 1. september 2017. Fleksjob:

Du er bevilget et midlertidigt fleksjob, og vi ved ikke, hvordan din erhvervsmæssige situation ender med at blive. Vi har derfor truffet en midlertidig afgørelse om dit tab af erhvervsevne. Det betyder, at vi vil vurdere din ret til erstatning igen på et senere tidspunkt.

Dit tab af erhvervsevne er fastsat ud fra forskellen mellem lønnen i fleksjobbet og det kommunale tilskud, og hvad du kunne have tjent uden arbejdsskaden.

Før skaden kunne du tjene 459.000 kroner årligt (se beregning i vores afgørelse om årsløn af 24. februar 2014). Det svarer til 499.670,89 kroner årligt i 2017-niveau.

Din aktuelle løn inklusiv det kommunale tilskud er 234.092,70 kroner årligt (se beregning i afsnittet om aktuel løn).

Du har dermed en lønnedgang på 265.092,70 kr. Det svarer til en lønnedgang på 53,1 procent.

Det betyder, at vi har fastsat dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden til 55 procent, under din ansættelse i fleksjob.

...

Revision tab af erhvervsevne

Vi har tidligere oplyst dig om, at vi vil se på dit erhvervsevnetab igen den 1. juli 2018. I dag har vi besluttet, at vi først ser på det igen den 1. juni 2019. Årsagen er, at du er kommet i fleksjob. Vi vil følge, om du fortsat er i fleksjob."

Den 6. december 2019 traf Arbejdsmarkedets Erhvervssikring endelig afgørelse om As erhvervsevnetab. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

"Afgørelser og beslutninger

Vi har truffet en endelig afgørelse om dit tab af erhvervsevne.

Dit aktuelle tab af erhvervsevne er stadig 55 procent.

Det månedlige beløb, som du hidtil har fået udbetalt, fortsætter uændret.

...

Begrundelse

Vi traf senest afgørelse om dit tab af erhvervsevne den 14. december 2017. Du var ansat i et fleksjob. Dit tab af erhvervsevne blev fastsat ud fra forskellen mellem lønnen i fleksjobbet og det kommunale tilskud og hvad du kunne have tjent på afgørelsens tidspunkt, hvis arbejdsskaden ikke var sket. Dit tab af erhvervsevne blev fastsat til 55 procent. Vi har skrevet til dig, at vi ville vurdere dit tab af erhvervsevne igen. Vi har nu truffet en ny afgørelse om dit tab af erhvervsevne.

Du er ved afgørelse af 12. august 2016 bevilget fleksjob og er ansat i fleksjob hos ... Bevillingen af dit fleksjob er permanent, og din erhvervsmæssige situation er afklaret. Vi har derfor truffet en endelig afgørelse om dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden.

Dit tab af erhvervsevne er fast sat ud fra forskellen mellem lønnen i fleksjobbet og det kommunale tilskud, og hvad du kunne have tjent uden arbejdsskaden.

Før skaden kunne du tjene 459.000 kroner årligt (se beregning i vores afgørelse om årsløn af 24. februar 2014). Det svarer til 521.943,04 kroner årligt i 2019-niveau.

Din aktuelle løn inklusiv det kommunale tilskud er 239.239,11 kroner årligt (se beregning i afsnittet om aktuel løn).

Du har dermed en løn nedgang på 282.703,93 kr. Det svarer til en løn nedgang på 54,2 procent.

Det betyder, at vi har fastsat dit tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden til 55 procent."

Anbringender

Nordjysk Stillads Udlejning har supplerende anført navnlig, at efter landsretens dom i den foreliggende sag har Højesteret i dom af 23. august 2021 (UfR 2021.4752) fastslået, at skadevolder ikke kan indtræde i skadelidtes krav på midlertidig erhvervsevnetabserstatning efter arbejdsskadesikringsloven. Kommer forsikringsselskabet til at betale for meget, har forsikringsselskabet således ikke den mulighed for at få beløbet refunderet. Det må endvidere – uanset landsretsdommen i FED 2019.08 – udledes af forarbejderne til ændringen af erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven i 2011, herunder bl.a. ministerens svar på spørgsmål 44, at modregning og tilbagesøgning heller ikke er en mulighed, idet den foreslåede ændring af § 16, stk. 1, ikke blev gennemført. Højesteret har i dommen af 23. august 2021 fastslået, at skadevolder i den sag heller ikke på andet grundlag kunne kræve tilbagebetaling eller modregning af den – for meget – udbetalte erstatning. Under alle omstændigheder forudsætter modregning, at der er ubetalte krav efter erstatningsansvarslovens § 2 at modregne i.

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A har heroverfor anført, at den nævnte højesteretsdom af 23. august 2021 om indtrædelsesret er uden betydning for bedømmelsen af spørgsmålet om, hvornår kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste kan kræves forrentet.

Retsgrundlag

Erstatningsansvarslovens § 2 og § 16, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

”§ 2. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen. Må det antages, at skadelidte vil lide et erhvervsevnetab på 15 pct. eller derover, ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne.

Stk. 2. I erstatningen fradrages løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunalbestyrelsen, erstatning i henhold til en midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab efter lov om arbejdsskadesikring, i det omfang denne erstatning dækker en periode, hvor der også tilkommer skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og forsikringsydelser, der har karakter af en virkelig skadeserstatning, samt lignende ydelser til den skadelidte.”

”§ 16. Godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter

reglerne i 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter.

Stk. 2. Beløbet forrentes fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente svarende til renten i henhold til rentelovens § 5."

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 463 af 7. juni 2001. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen i forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motor-køretøjer mv. (Folketingstidende 2000-01, tillæg A, lovforslag nr. L 143, s. 3532) fremgår:

"Den foreslåede bestemmelse vedrører betaling og forrentning af samtlige erstatnings- og godtgørelsesposter efter erstatningsansvarsloven. Derimod omfatter bestemmelsen ikke krav, der udmåles i medfør af andre regelsæt, f.eks. erstatning og godtgørelse i anledning af strafferetlig forfølgning i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a. Udmåles en del af erstatningen i anledning af en strafferetlig forfølgning efter reglerne i erstatningsansvarsloven, f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller mén godtgørelse, er denne del dog omfattet af § 16.

Krav om erstatning og godtgørelse skal efter den foreslåede § 16, stk. 2, forrentes fra det tidspunkt, hvor beløbet kunne kræves betalt, jf. stk. 1.

Efter stk. 1 kan skadelidte kræve erstatning og godtgørelse betalt fra 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at kunne bedømme erstatningens størrelse. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse.

Bestemmelsen om á conto-udbetaling i stk. 1, 2. pkt., lovfæster, hvad der antages at gælde med hensyn til skadelidtes muligheder for at udstykke sit erstatningskrav for flere perioder ad gangen. Har den skadelidte ret til en á conto-betaling, kan beløbet kræves forrentet fra det tidspunkt, hvor skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne for bedømme dette delkrav.

Med hensyn til erhvervsevnetab vil der i medfør af den foreslåede § 2, stk. 1, og § 10, stk. 1, 3. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 7, kunne rejses krav om foreløbig erhvervsevnetaberstatning ved en á conto-udbetaling allerede på det tidspunkt, hvor der foreligger en midlertidig udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen.”

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 2 fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 610 af 14. juni 2011. Af forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om arbejdsskadesikring (Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 136, de almindelige bemærkninger afsnit 3.1 og 3.2 og de specielle bemærkninger til § 2) fremgår bl.a.:

”§ 1

I lov om erstatningsansvar... foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 1, affattes således:

”Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ydes, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen, eller indtil det tidspunkt, hvor skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på 15 pct. eller mere.”

2. I § 2, stk. 2, indsættes efter ”kommunalbestyrelsen”:

”, erstatning i henhold til en midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab efter lov om arbejdsskadesikring, i det omfang denne erstatning dækker en periode, hvor der også tilkommer skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste,”.

...

3. Justitsministeriets overvejelser

3.1. Skæringstidspunktet mellem krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og krav på erstatning for erhvervsevnetab

Efter afsigelsen af de domme, der er omtalt i afsnit 2.4.1 og 2.4.2 ovenfor [UfR 2002.730 H, UfR 2003.47 H, UfR 2008.186 H, UfR 2008.2601 H, UfR 2009.138 H, UfR 2010.436 H og UfR 2010.451 H], er retstilstanden i dag den, at skæringstidspunktet mellem erstatningsposterne tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetab i sager, der er omfattet af både arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven ikke fastlægges ud fra samme principper som i sager, der alene er omfattet af erstatningsansvarsloven.

I sager omfattet af begge love er retstilstanden som fastlagt af Højesteret således den, at skadelidtes krav på (yderligere) erstatning for tabt arbejdsfortjeneste bliver afskåret allerede ved en midlertidig afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven, selv om en sådan afgørelse ikke indeholder noget skøn over det varige erhvervsevnetab.

Denne retstilstand indebærer, at erstatningen i sådanne arbejdsskadesager ikke nødvendigvis kompenserer skadelidte fuldt ud for det indtægtstab, der er påført skadelidte i perioden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen (i væsentligt samme omfang som tidligere), eller indtil det tidspunkt, hvor skadelidtes varige erhvervsevnetab er indtrådt. Der vil f.eks. ske en ufuldstændig dækning af skadelidtes indtægtstab, når det beløb, som skadelidte modtager i midlertidig erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringsloven sammenlagt med en revalideringsydelse, er lavere end den indtægt, som skadelidte oppebar indtil skadens indtræden.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det væsentligt at sikre, at skadelidte i sager, der også er omfattet af arbejdsskadesikringsloven, fremover – i overensstemmelse med den oprindelige forudsætning bag affattelsen af erstatningsansvarslovens § 2 – fuldt ud kompenseres for det indtægtstab, som den pågældende lider i perioden frem til, at den pågældende enten kan begynde at arbejde igen (i væsentligt samme omfang som tidligere) eller – i de tilfælde hvor skaden medfører et varigt erhvervsevnetab – frem til det tidspunkt, hvor det varige erhvervsevnetab indtræder.

Justitsministeriet finder derfor, at erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, bør ændres, således at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i de omhandlede tilfælde gælder i samme omfang som i andre sager, hvor der er en ansvarlig skadevolder. Det bør således ikke gøre nogen forskel med hensyn til muligheden for at kræve erstatning for tabt arbejdsfortjeneste af den ansvarlige skadevolder, om skaden er forvoldt i forbindelse med udførelsen af den pågældendes arbejde eller i fritiden. I begge situationer bør det tidspunkt, fra hvilket skadelidte ikke længere har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, fastlægges ud fra samme objektive kriterier, nemlig om skadelidte er blevet i stand til at arbejde igen (i væsentligt samme omfang som tidligere), eller om skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på 15 pct. eller mere. Midlertidige afgørelser efter arbejdsskadesikringsloven, hvorved skadelidte på baggrund af en vurdering af den pågældendes aktuelle erhvervsevnetab får tilkendt erhvervsevnetaberstatning, bør således fremover ikke i

sig selv bevirke, at skadelidtes krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ophører.

3.2. Fradrag i erstatningen efter erstatningsansvarsloven som følge af en midlertidig erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven

Konsekvensen af den ovenfor i afsnit 3.1 foreslåede ændring af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, vil bl.a. være, at skadelidte fremover efter omstændighederne inden for den samme periode vil være berettiget til både erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven og midlertidig erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringsloven.

Denne ændring bør ikke føre til, at skadelidte kan opnå et samlet erstatningsbeløb, der overstiger det indtægtstab, som skadelidte rent faktisk har haft i den pågældende periode.

Det bør derfor sikres, at skadelidte ikke er berettiget til fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven for den periode, hvor der samtidig i henhold til en midlertidig afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven tilkommer skadelidte en løbende erstatning for erhvervsevnetab (en erstatning, der reelt har karakter af (delvis) erstatning for et midlertidigt indtægtstab).

I overensstemmelse hermed foreslås lovens § 2, stk. 2, om fradrag i erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste ændret således, at en erstatning for erhvervsevnetab i henhold til en midlertidig afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven skal fradrages i skadelidtes krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven i det omfang, de to erstatningsposter dækker samme periode.

I tilknytning hertil foreslås endvidere en ændring af arbejdsskadesikringslovens § 77, således at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af denne bestemmelse, at en midlertidig erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringsloven ikke bevirker, at den erstatning for erhvervsevnetab, som skadelidte eventuelt har krav på efter erstatningsansvarsloven, nedsættes.

Det bemærkes i den forbindelse, at midlertidig erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringsloven som nævnt udgør en delvis dækning af skadelidtes aktuelle indtægtstab (den tabte arbejdsfortjeneste). Den midlertidige erhvervsevnetaberstatning skal derfor tages i betragtning ved beregningen af, hvor stort et beløb skadelidte har krav på

at få udbetalt til dækning af sin tabte arbejdsfortjeneste, jf. den foreslåede ændring af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, og det forslag til ændring af arbejdsskadesikringslovens § 29, som er omtalt nedenfor i afsnit 3.3, men derimod ikke ved opgørelsen af et eventuelt krav på erstatning for varigt erhvervsevnetab efter erstatningsansvarsloven.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Erstatningsansvarsloven)

Til nr. 1 (§ 2, stk. 1)

Det foreslås at ændre affattelsen af lovens § 2, stk. 1, således at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i alle tilfælde – det vil sige også i sager, der tillige er omfattet af arbejdsskadesikringsloven – først ophører, når skadelidte kan begynde at arbejde igen (i væsentligt samme omfang som tidligere), eller på det tidspunkt, hvor skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på mindst 15 pct. og dermed i stedet skal have udbetalt erhvervsevnetaberstatning.

Den foreslåede ændring indebærer navnlig, at midlertidige afgørelser efter arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3, ikke i sig selv kan afskære retten til fortsat erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Det er som hidtil formålet med bestemmelsen, at der ved erstatningsdækningen ikke opstår »huller« mellem erstatningsposterne tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervsevne. F.eks. kan skadevolder eller dennes forsikringsselskab – på samme måde som efter gældende ret – ikke stoppe en udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under henvisning til, at Arbejdsskadestyrelsens vurdering af skadelidtes erhvervsevnetab i form af en udtalelse efter erstatningsansvarslovens § 10 eller en afgørelse i henhold til arbejdsskadesikringslovens §§ 17 og 17 a afventes. Skadevolder eller dennes forsikringsselskab kan derimod alene stoppe udbetalingen af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvis og når der foreligger det fornødne grundlag for at fastslå, at skæringstidspunktet efter § 2, stk. 1, er indtrådt, jf. nærmere herom straks nedenfor.

Fastsættelsen af det tidspunkt, hvor skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på mindst 15 pct., og hvor det således står klart, at skadelidte ikke kommer til at arbejde igen i væsentligt samme omfang som

tidligere, afhænger som hidtil af en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Denne vurdering, der endeligt henhører under domstolene, kan foretages af Arbejdsskadestyrelsen i form af en (midlertidig eller endelig) udtalelse efter lovens § 10, jf. herved den foreslåede ændring af denne bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil, eller i form af en afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven om skadelidtes endelige erhvervsevnetab. Vurderingen kan herudover også foretages af skadevolder eller dennes forsikringsselskab under forudsætning af, at der udøves et rimeligt skøn på forsvarligt grundlag over erhvervsevnetabet, og at der udbetales erstatning for erhvervsevnetabet i forhold hertil, jf. herved afsnit 2.4.1 og 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I praksis vil den foreslåede ændring af bestemmelsen, sammenholdt med den foreslåede ændring af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, bl.a. indebære, at en skadelidt, der f.eks. gennemgår et revaliderings- eller omskolingsforløb, der har udsigt til at lykkes, samlet set – også i sager, der tillige er omfattet af arbejdsskadesikringsloven – får dækket sit fulde indtægtstab. Retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste (netto-tabet) bortfalder således alene, hvis og når der er grundlag for at fastslå – efter omstændighederne retrospektivt – at skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på 15 pct. Eller mere med den virkning, at skadelidte i stedet for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er berettiget til erstatning for sit erhvervsevnetab fra det tidspunkt, hvor dette er indtrådt.

...

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.

Til nr. 2 (§ 2, stk. 2)

Som det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede § 2, stk. 1, i erstatningsansvarsloven, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, vil en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetabserstatning efter arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3, ikke i sig selv afskære retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det indebærer, at skadelidte efter omstændighederne inden for den samme periode med uarbejdsdygtighed kan have krav på begge erstatningsposter.

Imidlertid er det ikke hensigten, at skadelidte skal kunne opnå dobbelt-dækning for sit midlertidige indtægtstab, og det foreslås derfor, at det kommer til at fremgå af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, at midlertidig erhvervsevnetabserstatning efter arbejdsskadesikringsloven skal fradrages i erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste, i det omfang den

midlertidige erhvervsevnetabserstatning efter arbejdsskadesikringsloven dækker en periode, hvor der tillige tilkommer skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.2.

..."

Foruden en ændring af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1 og 2, blev det med lovforslaget foreslået at indsætte et 4. pkt. i erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, og tilføje et stk. 3 i arbejdsskadesikringslovens § 29. Af lovforslaget fremgår herom bl.a. (Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 136, § 1, nr. 4, og § 2, nr. 1, og de specielle bemærkninger til § 16 og § 29):

"§ 1

...

4. I § 16, stk. 1, indsættes som 4. pkt.:

"Det gælder dog ikke beløb omfattet af 2. pkt., der måtte være udbetalt som erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode, hvor skadelidte efter § 2, stk. 1, ikke har haft krav på denne erstatning."

§ 2

...

1. I § 29 indsættes som stk. 3:

"Stk. 3. Den erstatningsansvarlige skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab har endvidere krav på af arbejdsskadeforsikringsselskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring at få godtgjort erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, som skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab har udbetalt efter erstatningsansvarsloven, i det omfang det ved en afgørelse efter §§ 17 eller 17 a fastslås, at en erstatning for tab af erhvervsevne helt eller delvis skal dække en periode, som erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste er udbetalt for. Arbejdsskadeforsikringsselskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring fradrager i givet fald det pågældende beløb i det beløb, som skadelidte er tilkendt ved afgørelsen efter §§ 17 eller 17 a, og udbetaler herefter en eventuel difference til skadelidte."

...

Til § 1

(Erstatningsansvarsloven)

...

Til nr. 4 (§ 16, stk. 1, 4. pkt.)

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at fastsættelsen af skæringstidspunktet mellem erstatningsposterne tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetab efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, som nævnt ovenfor i afsnit 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger i praksis ofte vil ske retrospektivt. En sådan retrospektiv fastsættelse af skæringstidspunktet indebærer sammenholdt med den grundlæggende forudsætning om, at der ikke må opstå »huller« i erstatningsdækningen, at erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste efter omstændighederne kommer til udbetaling for en periode, der rækker ud over det tidspunkt, som efterfølgende fastsættes som det relevante skæringstidspunkt.

På den baggrund foreslås § 16, stk. 1, ændret, således at det kommer til at fremgå, at reglen i bestemmelsens 3. pkt. om, at eventuelt udbetalte a conto beløb ikke senere kan kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, ikke gælder for så vidt angår beløb, der måtte være udbetalt som erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode, hvor skadelidte efter lovens § 2, stk. 1, ikke har haft krav på denne erstatning.

Herefter vil sådanne a conto beløb – på samme måde som beløb, der er udbetalt til fuldstændig dækning af skadelidtes tabte arbejdsfortjeneste – under de nævnte omstændigheder kunne kræves tilbagebetalt eller modregnet efter almindelige formueretlige regler herom. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Til § 2

(Arbejdsskadesikringsloven)

Til nr. 1 (§ 29, stk. 3)

Som nævnt i afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger omfatter den gældende bestemmelse i arbejdsskadesikringslovens § 29, stk. 2, om den erstatningsansvarlige skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskabs adgang til at få godtgjort udbetalte erstatninger til skadelidte af arbejdsskadeforsikringsselskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring ikke udbetalinger af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det skyldes, at arbejdsskadesikringslovens erstatningssystem ikke opererer med erstatningsposten tabt arbejdsfortjeneste.

Imidlertid vil der i praksis, som beskrevet ovenfor i afsnit 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger – herunder i sager, der både er omfattet af erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven – ofte ske en retrospektiv vurdering af, hvornår skadelidte har lidt et erhvervsevnetab. I sager omfattet af arbejdsskadesikringsloven følger dette forudsætningsvist af lovens § 17, stk. 7 og 8.

Dermed vil det også i sager, der både er omfattet af erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, kunne forekomme, at skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab har udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode, hvor det – på baggrund af en retrospektiv afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven – efterfølgende kan konstateres, at skæringstidspunktet efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, allerede var indtrådt.

Med den foreslåede § 29, stk. 3, vil skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab kunne kræve en sådan (for meget) udbetalt erstatning godtgjort af arbejdsskadeforsikringsselskabet (eller efter omstændighederne af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring).

Den foreslåede ændring er begrundet i, at skadelidte efter skæringstidspunktets indtræden alene har krav på erstatning for et eventuelt erhvervsevnetab. Denne erstatning skal i sager, der også er omfattet af arbejdsskadesikringsloven, primært udredes efter denne lovs arbejdsskadesikringssystem, det vil sige af arbejdsskadeforsikringsselskabet (eller efter omstændighederne af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring) frem for af skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab. Skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab vil dog – som hidtil – kunne være forpligtet til at betale et differencekrav, hvis det viser sig, at skadelidte efter erstatningsansvarsloven har krav på et større beløb i erstatning for sit varige erhvervsevnetab end det, der følger af arbejdsskadesikringsloven.

Ved at give skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab mulighed for at kunne kræve det beløb, der er udbetalt for meget i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, godtgjort af arbejdsskadeforsikringsselskabet eller af Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring inden en eventuel udbetaling af erhvervsevnetaberstatning til skadelidte efter arbejdsskadesikringsloven, sikres skadevolder eller dennes ansvarsforsikringsselskab i de pågældende tilfælde en direkte og sikker adgang til at få det pågældende beløb tilbage (i det omfang der er dækning for det inden for det beløb, som skadelidte efter Arbejdsskadestyrelsens afgørelse er blevet tilkendt i erhvervsevnetaberstatning).

Ved den foreslåede bestemmelse i § 29, stk. 3, 2. pkt., hvorefter arbejdsskadesforsikrings-selskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring inden udbetalingen af skadelidtes erhvervsevnetabserstatning skal trække det pågældende beløb fra i erstatningen, sikres det samtidig, at skadelidte ikke opnår en dobbeltdækning af sit tab. En reduktion i henhold til den foreslåede bestemmelse indebærer således, at skadelidte i sidste ende ikke opnår mere end den erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarsloven og den erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven, som skadelidte er berettiget til, idet skadelidte ikke endeligt kommer til at få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode, der ligger efter skæringstidspunktet.

Den foreslåede § 29, stk. 3, er ikke begrænset til tilfælde, hvor Arbejdsskadestyrelsen har truffet en afgørelse om det endelige erhvervsevnetab. Skadevolder eller dennes ansvarsforsikrings-selskab vil også få adgang til at rejse krav over for arbejdsskadesforsikrings-selskabet eller Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring i tilfælde, hvor styrelsen alene har truffet en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetabet i medfør af arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3. Denne adgang vil være relevant i det omfang skadevolder eller dennes ansvarsforsikrings-selskab på det tidspunkt, hvor styrelsen træffer en sådan – ligeledes retrospektiv – midlertidig afgørelse, allerede har udbetalt fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for den periode, der er forløbet fra det tidspunkt, hvor skadelidte i henhold til afgørelsen har lidt et aktuelt (og efter arbejdsskadesikringsloven erstatningsberettiget) indtægtstab, og til afgørelses-tidspunktet.”

I Retsudvalgets betænkning over lovforslaget blev fremsat et ændringsforslag, hvorefter den foreslåede § 16, stk. 1, 4. pkt., i erstatningsansvarsloven og § 29, stk. 3, i arbejdsskadesikringsloven udgik. Af betænkningen fremgår bl.a. (Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg B):

”Til § 2

3) Nr. 1 udgår.

[Bestemmelse om bl.a. godtgørelse fra arbejdsskadesforsikrings-selskabet af udbetalt erstatning udgår]

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget vedrører formuleringen af § 2, stk. 1, 2. pkt., i erstatningsansvarsloven og har til formål at tydeliggøre, at der med lovforslaget i forhold til den gældende retstilstand ikke vil ske nogen afkorting af den periode, hvor skadelidte har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Den foreslåede ændring har således – i samspil med den foreslåede ændring af § 2, stk. 2, i erstatningsansvarsloven – alene til formål at sikre, at midlertidige afgørelser efter arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3, ikke kan afskære retten til fortsat tabt arbejdsfortjeneste.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 1 (erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1) i det fremsatte lovforslag.

Til nr. 2

I lyset af de spørgsmål, der er blevet rejst vedrørende skadevolders adgang til tilbagebetaling m.v., er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at overveje denne problemstilling nærmere. Det foreslås derfor, at bestemmelsen i § 1, nr. 4, i det fremsatte lovforslag udgår.

Til nr. 3

Det foreslås, at bestemmelsen i § 2, nr. 1, i det fremsatte lovforslag udgår. Der henvises til bemærkningerne til nr. 1 ovenfor.”

Justitsministeren besvarede en række spørgsmål i anledning af lovforslaget (nr. L 136), herunder spørgsmål 2 og 44:

”Spørgsmål nr. 2 fra Folketingets Retsudvalg ...:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 3. marts 2011, jf. L 136 – bilag 2.”

Svar:

1. FTF har i henvendelsen af 3. marts 2011 til Folketingets Retsudvalg bl.a. anført, at lovforslaget efter organisationens opfattelse på udmærket måde vil rette op på den ulighed, der i dag er mellem erstatningsudbetalinger for arbejdsskader og fritidsskader.

FTF har dog samtidig rejst kritik af andre af lovforslagets elementer, der efter organisationens opfattelse vil stille skadelidte væsentligt ringere generelt, uanset om skaden er sket på arbejdet eller i fritiden. Der henvises herom til pkt. 3 og 4 nedenfor.

2. Som det fremgår af afsnit 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har lovforslaget til hovedformål at sikre, at der ikke fremover kan opstå sager, hvor en person, der er kommet til skade på sit arbejde, er afskåret fra at kræve et lige så stort erstatningsbeløb fra den ansvarlige skadevolder, som hvis den samme skade var blevet påført den pågældende i fritiden.

Baggrunden for forslaget er, at Højesteret i to domme af 18. november 2009 (Ugeskrift for Retsvæsen 2010, side 436 og 451) ud fra en fortolkning af erstatningsansvarslovens § 2 har fastslået, at retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i arbejdsskadesager, der er omfattet af både arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven, ophører fra det tidspunkt, hvor skadelidte efter arbejdsskadesikringsloven har krav på erstatning for tab af erhvervsevne i henhold til denne lovs regler om midlertidig fastsættelse af erhvervsevnetab. Denne retstilstand kan i nogle tilfælde medføre, at en person, der kommer ud for en arbejds-skade, ikke kan kræve et lige så stort erstatningsbeløb fra den ansvarlige skadevolder, som hvis den samme skade var blevet påført den pågældende i fritiden, og erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervsevne derfor skulle udmåles alene efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

Samtidig foreslås visse øvrige ændringer af erstatningsansvarsloven samt visse ændringer af arbejdsskadesikringsloven, der har til formål at sikre, at skadelidte kompenseres fuldt ud for sin tabte arbejdsfortjeneste, men samtidig ikke overkompenseres.

3. FTF's kritik af lovforslaget tager udgangspunkt i en opfattelse af, at lovforslaget generelt vil indebære en afkortning af den periode, hvor skadelidte har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Den rejste kritik ses efter Justitsministeriets opfattelse at bygge på en forudsætning om, at lovforslaget ændrer den retstilstand, der er fastslået i bl.a. Højesterets domme af 11. marts og 27. august 2008 (Ugeskrift for Retsvæsen 2008, side 1386 og 2601), og hvorefter en skadevolder eller dennes forsikringsselskab ikke kan stoppe udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste, før der på forsvarligt grundlag foretages et rimeligt skøn over erhvervsevnetabet og udbetales erstatning i forhold hertil. Således ses FTF at lægge til grund, at lovforslaget indebærer, at det fremover – for at bringe en udbetaling af en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til ophør – vil være tilstrækkeligt, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab skønner, at skadelidtes erhvervsevnetab bliver på mindst 15 pct.

Denne forståelse af lovforslaget er ikke korrekt. Som det fremgår af bemærkningerne til erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, har lovforslaget netop til hensigt at opretholde den retstilstand, som er fastslået ved de nævnte højesteretsdomme. Af bemærkningerne til den foreslåede § 2, stk. 1, i erstatningsansvarsloven, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 1, fremgår således bl.a. følgende:

”Det er som hidtil formålet med bestemmelsen, at der ved erstatningsdækningen ikke opstår ”huller” mellem erstatningsposterne tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervsevne. F.eks. kan skadevolder eller dennes forsikringsselskab – på samme måde som efter gældende ret – ikke stoppe en udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under henvisning til, at Arbejdsskadestyrelsens vurdering af skadelidtes erhvervsevnetab i form af en udtalelse efter erstatningsansvarslovens § 10 eller en afgørelse i henhold til arbejdsskadesikringslovens §§ 17 og 17 a afventes. Skadevolder eller dennes forsikringsselskab kan derimod alene stoppe udbetalingen af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvis og når der foreligger det fornødne grundlag for at fastslå, at skærings-tidspunktet efter § 2, stk. 1, er indtrådt, jf. nærmere herom straks nedenfor.

Fastsættelsen af det tidspunkt, hvor skadelidte har lidt et varigt erhvervsevnetab på mindst 15 pct., og hvor det således står klart, at skadelidte ikke kommer til at arbejde igen i væsentligt samme omfang som tidligere, afhænger som hidtil af en konkret vurdering af sagens omstændigheder. Denne vurdering, der endeligt henhører under domstolene, kan foretages af Arbejdsskadestyrelsen i form af en (midlertidig eller endelig) udtalelse efter lovens § 10, jf. herved den foreslåede ændring af denne bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil, eller i form af en afgørelse efter arbejdsskadesikringsloven om skadelidtes endelige erhvervsevnetab. Vurderingen kan herudover også foretages af skadevolder eller dennes forsikringsselskab under forudsætning af, at der udøves et rimeligt skøn på forsvarligt grundlag over erhvervsevnetabet, og at der udbetales erstatning for erhvervsevnetabet i forhold hertil, jf. herved afsnit 2.4.1 og 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.”

Om det omhandlede spørgsmål kan der udover afsnit 2.4.1. og 2.4.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger også henvises til bemærkningerne til erstatningsansvarslovens § 10, stk. 1, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 3, hvor der bl.a. er anført følgende:

”Hvis skadevolder eller dennes forsikringsselskab ikke selv foretager et rimeligt skøn på forsvarligt grundlag over erhvervsevnetabet og udbetaler erstatning for erhvervsevnetabet i forhold hertil, vedvarer forpligtelsen til at udbetale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil Arbejdsskadestyrelsens udtalelse foreligger, idet udtalelsen så i stedet udgør det fornødne grundlag for en fastsættelse af skæringstidspunktet mellem de to erstatningsposter.”

Det vil således – på samme måde som efter gældende ret – ikke være tilstrækkeligt for at bringe forpligtelsen til at betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til ophør, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab finder forsvarligt grundlag for at fastslå, at skadelidtes erhvervsevnetab i hver fald bliver på 15 pct. og herefter udbetaler erstatning i forhold til et erhvervsevnetab på 15 pct. Der skal derimod foreligge et forsvarligt grundlag for midlertidigt eller endeligt at fastslå den faktiske størrelse af skadelidtes fremtidige erhvervsevne, og der skal udbetales erstatning i forhold hertil.

På den anførte baggrund er det efter Justitsministeriets opfattelse ikke korrekt, at lovforslaget – som anført af FTF – vil medføre, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab vil kunne stoppe udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste tidligere, end tilfældet er i dag, således at der – til skade for den skadelidte – vil ske en generel forrykkelse af skæringstidspunktet mellem skadelidtes krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og skadelidtes krav på erstatning for varigt erhvervsevnetab. Der vil endvidere ikke – som omtalt i FTF’s henvendelse – kunne opstå ”likviditetshuller”, idet det fortsat vil være en betingelse for, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab kan bringe forpligtelsen til at betale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til ophør, at der udbetales erstatning i forhold til erhvervsevnetabet.

I lyset af den tvivl om forståelsen af den foreslåede § 2, stk. 1, i erstatningsansvarsloven, som FTF og en række andre parter i deres henvendelser til Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget har rejst, har jeg imidlertid besluttet at fremsætte et ændringsforslag til lovforslaget. Med ændringsforslaget vil det i selve ordlyden af bestemmelsen blive tydeliggjort, at der ikke er tilsigtet nogen ændring af det omhandlede skæringstidspunkt, jf. ovenfor. Den foreslåede ændring har således – i samspil med den foreslåede ændring af § 2, stk. 2, i erstatningsansvarsloven – alene til formål at sikre, at midlertidige afgørelser efter arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3, ikke kan afskære retten til fortsat tabt arbejdsfortjeneste.

4. FTF har endvidere rejst kritik af den mulighed for modregning og tilbagebetaling, som skadevolder eller dennes forsikringsselskab efter forslaget får adgang til, samt Arbejdsskadestyrelsens mulighed for i en udtalelse, der indhentes i medfør af erstatningsansvarslovens § 10, at udtale sig om, på hvilket tidspunkt skadelidtes varige erhvervsevnetab må anses for indtrådt.

Efter FTF's opfattelse vil disse regler samlet set medføre, at risikoen for, at der udbetales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i for lang en periode, overflyttes fra skadevolder eller dennes forsikringsselskab til skadelidte. Det finder FTF kritisabelt, da skadevolder eller dennes forsikringsselskab selv har mulighed for på forsvarligt grundlag at skønne over størrelsen af skadelidtes erhvervsevnetab og udbetale erstatning for erhvervsevnetab til skadelidte med den konsekvens, at vedkommende ikke længere har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Som anført ovenfor har hovedformålet med lovforslaget været at sikre, at skadelidte – uanset om vedkommendes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og erhvervsevnetab skal udmåles alene efter reglerne i erstatningsansvarsloven eller efter reglerne i både erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven – fuldt ud kompenseres for det indtægts- tab, som vedkommende lider i perioden frem til, at den pågældende enten kan begynde at arbejde igen (i væsentligt samme omfang som tidligere) eller – i de tilfælde, hvor skaden medfører et varigt erhvervsevnetab – frem til det tidspunkt, hvor der foreligger et forsvarligt grundlag for at skønne over skadelidtes varige erhvervsevnetab, jf. herved nærmere pkt. 3 ovenfor.

De foreslåede regler i lovforslaget om adgang til modregning og tilbagebetaling vedrører en række tilfælde, hvor det efterfølgende viser sig, at skadelidte har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i en periode udover det (retrospektivt) fastsatte skæringstidspunkt (i dag er der efter erstatningsansvarsloven ikke mulighed for f.eks. at kræve sådanne beløb tilbagebetalt).

I lyset af den kritik af reglerne om modregning og tilbagebetaling, som FTF og en række andre parter i deres henvendelser til Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget har rejst, er der efter min opfattelse behov for, at disse spørgsmål overvejes yderligere, inden der eventuelt indføres nye regler på dette område.

Jeg har på den baggrund besluttet at fremsætte et ændringsforslag til lovforslaget, som vil betyde, at reglerne om adgang til modregning og tilbagebetaling udgår af lovforslaget.

Sammenfattende vil lovforslaget med de nævnte ændringsforslag betyde, at de skadelidte fremover i visse tilfælde vil være berettigede til mere i erstatning end i dag – bl.a. fordi en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetab som nævnt fremover ikke i sig selv vil afskære retten til fortsat tabt arbejdsfortjeneste – og at de skadelidte i øvrige tilfælde vil være berettigede til det samme i erstatning som i dag.”

”Spørgsmål 44:

Ministeren bedes oplyse, om L 136 med ændringsforslaget af 27. april 2011 skal forstås således, at det i sager uden for arbejdsskadesikringsloven fortsat er retsstillingen, at en skadelidt, der varigt har mistet erhvervsevne, har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste enten indtil skadevolderen udøver et rimeligt skøn over erhvervsevnetabet og udbetaler erstatning i henhold hertil eller indtil dét tidspunkt, hvor der foreligger en vejledende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen om erhvervsevnetabet, uanset om det vurderes, at der på et tidligere tidspunkt kunne være skønnet over erhvervsevnetabet?

Svar:

Efter lovforslaget og Justitsministeriets ændringsforslag af 27. april 2011 vil det også fremover være sådan, at hvis en skadevolder eller dennes forsikringsselskab ikke selv foretager et rimeligt skøn på forsvarligt grundlag over erhvervsevnetabet og udbetaler erstatning for erhvervsevnetabet i forhold hertil, vedvarer forpligtelsen til at udbetale erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil Arbejdsskadestyrelsens udtalelse foreligger.

Hvis skadevolder eller dennes forsikringsselskab fortsætter med at udbetale a conto erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, indtil Arbejdsskadestyrelsens udtalelse foreligger – og det herved viser sig, at skadelidte har fået udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i en periode udover skæringstidspunktet – vil dette beløb ikke kunne kræves tilbagebetalt mv., jf. pkt. 4 i Justitsministeriets besvarelse af 7. april 2011 af spørgsmål nr. 2 vedrørende lovforslaget og Justitsministeriets ændringsforslag af 27. april 2011, hvorefter de foreslåede regler om skadevolders adgang til tilbagebetaling mv. udgår.”

Højesterets begrundelse og resultat

A kom den 8. august 2012 til skade under udførelse af arbejde for Nordjysk Stilleuds Udlejning A/S.

Sagen angår, om A har krav på renter af erstatningskrav vedrørende tabt arbejdsfortjeneste for perioden 24. februar 2014 til 31. maj 2018, som løbende er fremsat i perioden 16. juni 2014 til 12. juni 2018, eller om Nordjysk Stillads Udlejnings ansvarsforsikringsselskab Tryg Forsikring A/S var berettiget til at afvente Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings endelige afgørelse af As erhvervsevnetab, og derfor ikke skal betale renter af disse krav.

Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring) anerkendte ved afgørelse af 24. februar 2014 ulykken som en arbejdsskade. I afgørelsen fastsatte styrelsen erhvervsevnetabsprocenten til 50 og tilkendte med virkning fra afgørelsens dato A 15.118 kr. som et månedligt beløb i erstatning for tab af erhvervsevne. Af afgørelsen fremgår, at styrelsen ikke kunne træffe endelig afgørelse om As erhvervsevnetab, og at styrelsen derfor ville tage sagen op til revision den 1. august 2014.

Tryg anerkendte den 13. marts 2014 at være erstatningsansvarlig for ulykken.

Fagligt Fælles Forbund fremsatte på vegne af A løbende krav over for Tryg om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, herunder som differencekrav for tiden efter den 24. februar 2014. Kravene var for perioden fra den 24. februar 2014 til den 31. august 2017 oprindeligt opgjort med fradrag af den erstatning for erhvervsevnetab, som Arbejdsskadestyrelsen havde tilkendt ved afgørelsen af 24. februar 2014, og var sammenlagt på 746.439,94 kr.

Tryg betalte As krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra skadestidspunktet frem til og med den 23. februar 2014, og dermed frem til tidspunktet for den første midlertidige afgørelse om erhvervsevnetabet. Tryg afviste derimod at betale kravene for perioden 24. februar 2014 og frem under henvisning til, at Arbejdsskadestyrelsens afgørelse ikke var endelig og kunne blive ændret med tilbagevirkende kraft, og at det derfor ikke var muligt at tage stilling til kravene på det tidspunkt, hvor de blev fremsat.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf en ny afgørelse i sagen den 14. december 2017. Ved afgørelsen reviderede Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med tilbagevirkende kraft den tidligere afgørelse ved at forhøje As erhvervsevnetab til 55 procent fra den 1. september 2017, til 75 procent fra den 12. august 2016 til den 31. august 2017 og til 85 procent fra den 8. januar 2016 til den 11. august 2016. Som konsekvens heraf blev A tilkendt 17.874 kr. som et månedligt beløb i erstatning for tab af erhvervsevne med virkning fra 1. februar 2018. For perioden 8. januar 2016 til 31. januar 2018 tilkendte Arbejdsmarkedets Erhvervssikring A – ud over det allerede tilkendte beløb på 15.118 kr. – 11.129 kr. om måneden for perioden 8. januar 2016 til 11. august 2016, 7.949 kr. om måneden for perioden 12. august 2016 til 31. august 2017, 1.590 kr. om måneden for perioden 1.

september 2017 til 31. december 2017, og 1.625 kr. om måneden for perioden 1. januar 2018 til 31. januar 2018.

Det fremgår af afgørelsen, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring ville tage sagen op til revision den 1. juni 2019.

Fagligt Fælles Forbund fremsendte den 18. januar 2018 reviderede opgørelser af de tidligere fremsatte krav for perioden 24. februar 2014 til 31. august 2017 på baggrund af Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 14. december 2017. De reviderede krav var sammenlagt på 571.166,61 kr. Den 28. februar 2018 betalte Tryg beløbet med renter fra den 14. januar 2018 til den 28. februar 2018.

Fagligt Fælles Forbund fortsatte med løbende at fremsætte krav over for Tryg om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for tiden efter den 31. august 2017. Kravene var nu opgjort på grundlag af Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 14. december 2017.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf den 6. december 2019 endelig afgørelse om As erhvervsevnetab. Det fremgår af afgørelsen, at det månedlige beløb, som han hidtil havde fået udbetalt, fortsatte uændret. Der var ingen ændring af de tidligere afgørelser.

Den 16. december 2019 betalte Tryg de fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden efter den 31. august 2017 frem til den 31. maj 2018.

Spørgsmålet er herefter, hvornår As krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste forfalder og kunne kræves forrentet.

Krav på erstatning efter erstatningsansvarsloven forrentes ifølge lovens § 16, stk. 2, fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter § 16, stk. 1. Ifølge stk. 1, 1. pkt., kan erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del ifølge § 16, stk. 1, 2. pkt., forlanges udbetalt efter reglerne i 1. pkt.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste bl.a. skal fradrages erstatning i henhold til en midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab efter lov om arbejdsskadesikring, i det omfang denne erstatning dækker en periode, hvor der også tilkommer skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Fire dommere – Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Lars Hjortnæs og Jan Schans Christensen – udtaler:

Den ændring af erstatningsansvarsloven, der blev gennemført i 2011 (lov nr. 610 af 14. juni 2011), indebærer, at en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven ikke længere bringer retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter erstatningsansvarslovens § 2 til ophør. For at undgå dobbelterstatning blev der samtidig i lovens § 2, stk. 2, indført en regel, hvorefter erstatning i henhold til en midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven fradrages i erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste, i det omfang erstatningen efter arbejdsskadesikringsloven dækker en periode, hvor der også tilkommer skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Det var ved lovændringen forudsat, at skadelidte har krav på løbende at få udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, også efter at arbejdsskademyndighederne har truffet midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab. I det lovforslag, der lå til grund for ændringen, var medtaget forslag til ændring af erstatningsansvarslovens § 16 og arbejdsskadesikringslovens § 29. Forslagene havde begge til formål at sikre, at skadevolder kunne få dækning, hvis det måtte vise sig, at der var udbetalt for meget i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Disse to forslag udgik imidlertid under lovforslagets behandling og blev således ikke vedtaget.

Det forhold, at de to forslag ikke blev gennemført, ændrer efter vores opfattelse ikke ved forudsætningen om, at skadelidte har krav på løbende at få udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Når henses til, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste tager sigte på at kompensere for skadelidtes løbende tab af lønindtægt, må det kræve klare holdepunkter, hvis der med lovændringen skulle være etableret en ordning, hvor en midlertidig afgørelse om erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven berettiger skadevolder (ansvarsforsikringselskabet) til at standse udbetalingen af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og vente med at udbetale, indtil der foreligger en endelig afgørelse om erhvervsevnetabet. Sådanne holdepunkter foreligger ikke.

Det må således anses for forudsat, at skadelidte har krav på løbende at få udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og at dette ikke kun gælder før, men også efter, at arbejdsskademyndighederne har truffet midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab.

Spørgsmålet er, om denne forudsætning er forenelig med erstatningsansvarslovens § 16, der ikke blev ændret ved lovændringen i 2011. Efter denne bestemmelse afhænger tidspunktet for, hvornår skadelidte kan kræve erstatning for tabt arbejdsfortjeneste betalt og dermed forrentet, af, hvornår skadevolder har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse.

Vi finder, at den nævnte forudsætning er forenelig med erstatningsansvarslovens § 16 – også for perioden efter at arbejdsskademyndighederne har truffet midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab. Særligt for så vidt angår denne periode bemærkes, at når der foreligger en sådan midlertidig afgørelse, har skadevolder (ansvarsforsikrings-selskabet) kendskab til størrelsen af den midlertidige erhvervsevnetaberstatning efter arbejdsskadesikringsloven, der efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, skal fradrages i erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste for samme periode. Skadevolder (ansvarsforsikrings-selskabet) har dermed de fornødne oplysninger til bedømmelse af erstatningens størrelse, herunder af det fradrag, der skal foretages. At der er mulighed for, at arbejdsskademyndighederne senere kan træffe en ny afgørelse om erhvervsevnetabet med tilbagevirkende kraft, der indebærer, at skadelidte har fået udbetalt for meget i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, kan efter vores opfattelse ikke føre til, at tidspunktet for, hvornår skadelidte kan kræve betaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, udskydes, indtil der foreligger en endelig afgørelse om erhvervsevnetabet efter arbejdsskadesikringsloven.

På den baggrund finder vi, at Tryg ikke var berettiget til som sket at standse udbetalingen af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til A med virkning fra den 24. februar 2014, da Arbejdsskadestyrelsen traf midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven. Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Dommer Søren Højgaard Mørup udtaler:

Afgørende for spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt Nordjysk Stillads Udlejning skal betale renter, er, hvornår det var "givet", jf. erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, 2. pkt., at Nordjysk Stillads Udlejning skulle betale de krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, som Fagligt Fælles Forbund fremsatte. Efter § 16, stk. 1, 1. pkt., kræver det, at Nordjysk Stillads Udlejning havde de fornødne oplysninger til bedømmelse af erstatningens størrelse.

Jeg finder, at en korrekt opgørelse af kravene om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for de enkelte perioder forudsatte, at det lå fast, hvor stort et beløb der skulle fradrages efter erstatningsansvarslovens § 2, stk. 2, om fradrag for erstatning i henhold til en midlertidig afgørelse om erstatning for erhvervsevnetab. Det stemmer overens med såvel ordlyden som forarbejderne, hvorefter det er formålet med ændringen af stk. 2 at sikre, at den samtidige ændring af stk. 1 ikke kan føre til, at skadelidte kan opnå et samlet erstatningsbeløb, der overstiger det indtægtstab, som skadelidte rent faktisk har haft (dobbeltdækning). Jeg bemærker, at det er udtryk for en udmøntning af et grundlæggende erstatningsretligt princip.

Af afgørelsen af 24. februar 2014 om As midlertidige erhvervsevnetab fremgik, at afgørelsen ikke var endelig, og ved afgørelsen af 14. december 2017 blev den tidligere afgørelse ændret med tilbagevirkende kraft til 8. januar 2016 og med virkning for fremtiden.

Jeg finder, at Nordjysk Stillads Udlejning tidligst ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 14. december 2017 var i stand til at bedømme erstatningens størrelse for så vidt angår de erstatningskrav, der var fremsat vedrørende perioden fra den 24. februar 2014 til den 31. august 2017. Erstatningskravene var derfor tidligst rentebærende den 14. januar 2018. Da Tryg har betalt renter fra den 14. januar 2018 til den 28. februar 2018, hvor betalingen skete, har A ikke krav på yderligere renter vedrørende erstatningskravene for denne periode.

Af afgørelsen af 14. december 2017 fremgik ligeledes, at afgørelsen ikke var endelig, og det var først ved afgørelsen af 6. december 2019, at der blev truffet en endelig afgørelse i sagen.

Jeg finder, at Nordjysk Stillads Udlejning først ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 6. december 2019 var i stand til at bedømme erstatningens størrelse for så vidt angår de erstatningskrav, der var fremsat vedrørende perioden fra den 31. august 2017 til den 31. maj 2018. Da Tryg betalte de krævede beløb den 16. december 2019, dvs. inden der var forløbet 1 måned fra den 6. december 2019, har A ikke krav på renter vedrørende erstatningskravene for denne periode.

Jeg bemærker, at det, som er anført i de specielle bemærkninger til erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, i lovforslag nr. L 136 om, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab ikke kan stoppe udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under henvisning til, at en afgørelse i henhold til arbejdsskadesikringslovens §§ 17 og 17 a afventes, efter sammenhængen tager sigte på, at skadevolder eller dennes forsikringsselskab ikke kan bringe et krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til ophør. Det fremgår ikke af bemærkningerne, at det har været overvejet, at den foreslåede ændring af lovens § 2, stk. 2, kan indebære, at skadelidte må vente med at få udbetalt et differencekrav.

Jeg er enig med flertallet i, at det ikke kan antages at have været en tilsigtet konsekvens af ændringen af erstatningsansvarslovens § 2, at skadelidte skal risikere at vente i årevis på at få udbetalt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, men jeg finder, at det er lovgivningsmagten, der må afgøre, om og i givet fald hvorledes lovgivningen skal ændres, herunder om princippet om, at skadelidte ikke skal have mere i erstatning end sit faktiske tab, skal fraviges.

Jeg stemmer derfor for at tage Nordjysk Stillads Udlejnings påstand om frifindelse til følge.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet, således at dommen stadfæstes.

Under hensyn til sagens karakter, herunder navnlig behovet for afklaring af retsstillingen efter lovændringen i 2011, finder Højesteret, at hver part skal bære egne omkostninger for Højesteret.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part.